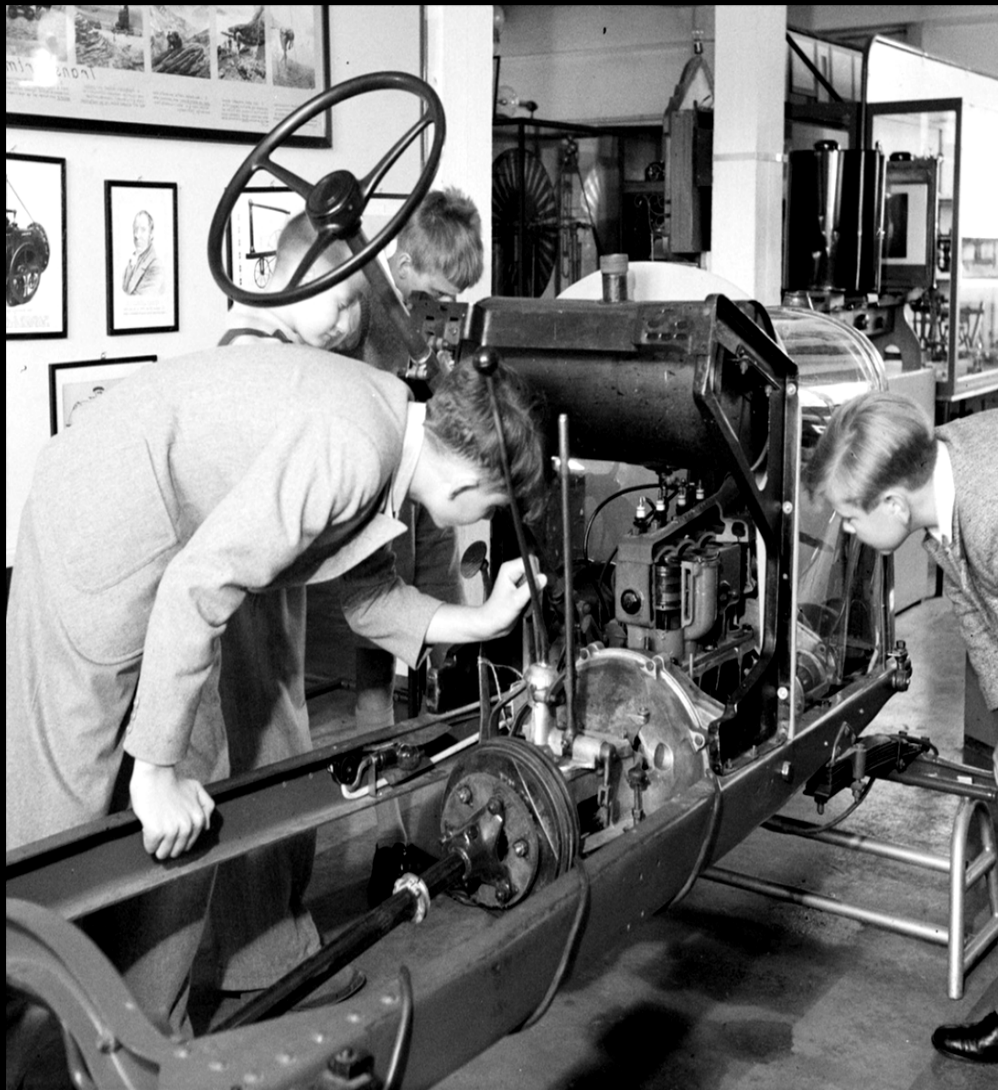

Ketil Gjørme
Andersen

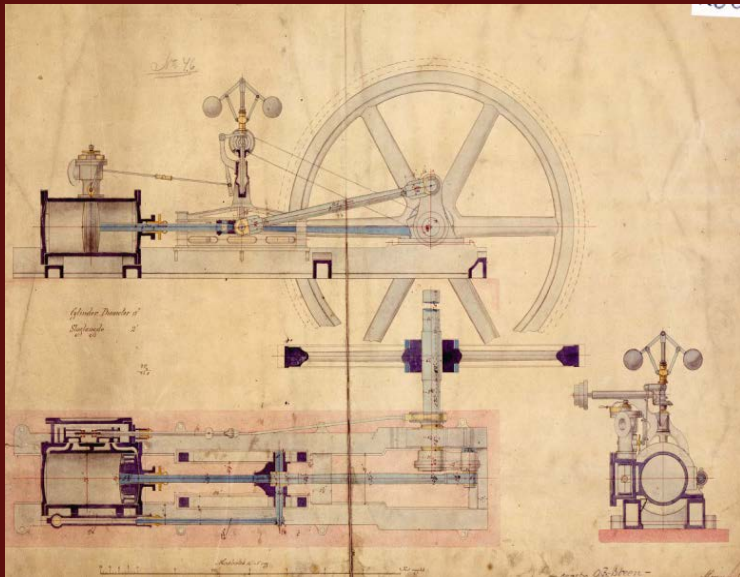
Laboratorieforsøk

Om arbeidet med forsknings- og
formidlingsprosjektet *Grossraum*

”NTM vil ved gjennomskårede modeller og maskiner (...) søke å forklare virkemåten av de i det praktiske liv forekommende innretninger”

Fra essensialisme til relasjonisme?

Teknikkens ting – virkeprinsippet

Ting som relasjon

NTM LAB – tverrfaglig møteplass

FORSKNING

FORMIDLING

FORVALTNING

LABORATORY

- Kuratorer
- Konservatorer
- Utstillingsbyggere
- Forskere
- Scenografer
- Kunstnere

Konseptualisering, oversettelse
& kobling

NORSK
TEKNISK
MUSEUM

KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

Sette F'ene i spill & få dem til å snakke sammen!

- Museet som arene for offentlig og akademisk samtale – ny kunnskap og engasjement tilbakeføres til forskning, formidling og forvaltning
- Generere selvforsterkende og gjensidig befruktende prosesser
- «Tingenes metode»

→ Ikke ontologi, men arbeidsmetodikk

ÅPNER PÅ NORSK TEKNISK MUSEUM I FEBRUAR 2017

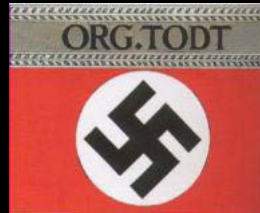

GROSSRAUM

Tvangsarbeid i Norge 1940-45

Fritz Todt
(1891-1942)

MIT SPATEN UND GEWEHR

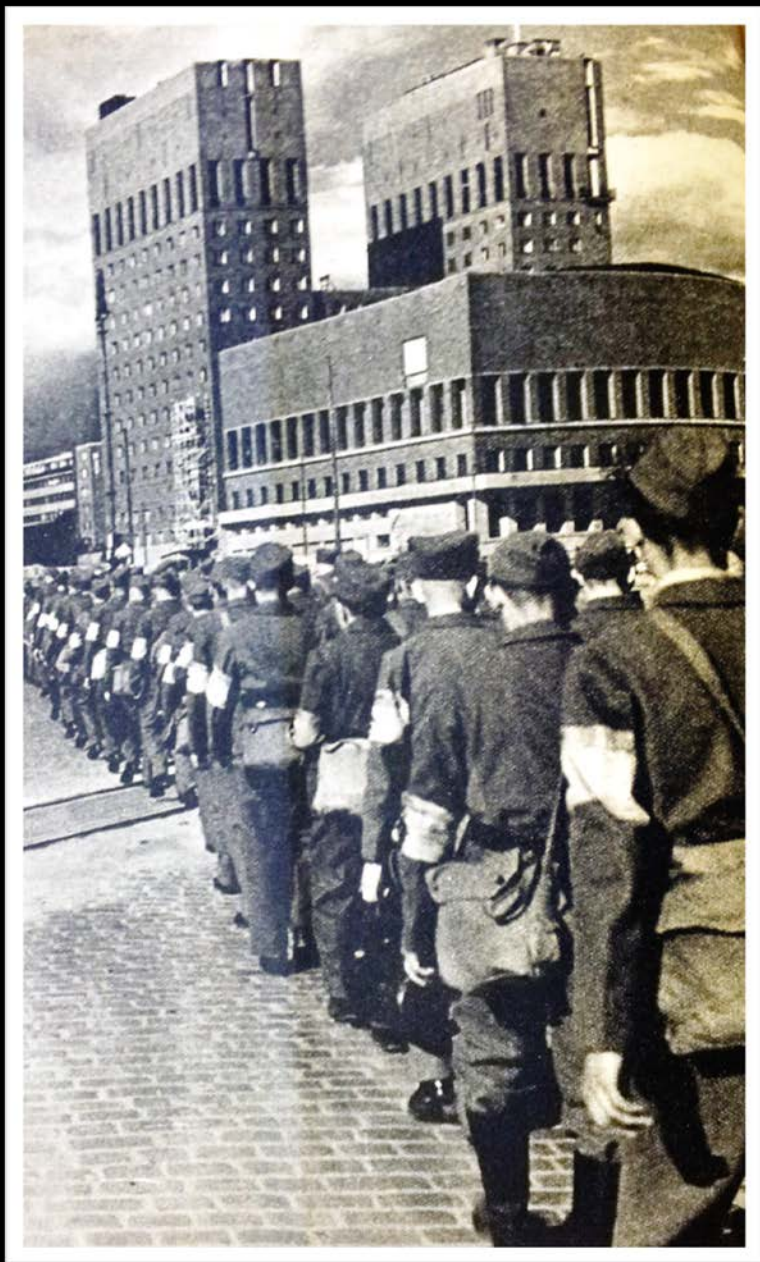

- Autobahn
- Vestvollen
- Atlanterhavsvollen
- Sivil & militær infrastruktur

1,5 mill. arbeidere,
krigsfanger & tvangsarbeidere

Albert Speer
(1905-1981)

Einsatzgruppe Wiking Oslo, April 1942

Største byggherre i Norge:

50 000 krigsfanger

40 000 sivile tvangsarbeidere

Norge som del av en nazistisk tvangsøkonomi

20 000 000

130 000

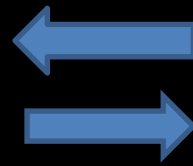
18 000

Utstillingens fokus

- OT's behandling av fanger og tvangsarbeidere
Krigsforbrytelser på norsk jord?
- Kollaborasjon
Offentlig og privat medansvar for misbruk av tvangsarbeidere
- “The Politics of Space”
Store, transnasjonale byggeprosjekter

Forskning

Formidling

The political economy
of forced labor:
Organization Todt in
Norway 1940-45

NTNU/ NTM

Utstilling som integrert del
av forskningsprosjektet,
ikke illustrasjon av ekstern
forskning.

Forvaltning

Samarbeid med scenografer fra Høyskolen i Østfold

Norwegian Theatre Academy

Inn med tingene!

for Høibero 77- og Politiführer
 Reichskommissar für die besetzten
 norwegischen Gebiete
 JA - NR.: 94 - Ea/Sta.

OSLO, den 25. August 1942.
 Fig 28/112

Betr.: *Fig. 28/112 ved Befragningslaget*
 (Aukning om den Reiseberetning des Leitenden Arztes
 beim Höibero H- og Politiführer, H-Sturmkommando
 Führer Dr. B a u e r vom 27.8.42 über seine Inspektionsreise vom 20.7. - 13.8.1942.)

Besagt: ohne.
 Anl.: - 4 -

An den
 Reichskommissar f.d.bes.norw. Gebiet
 Hauptabteilung T e c h n i k,
 O s l o.

ORGANISATION TODT
 Ernstgänger Weg
 27 AUG 1942
 I. A.

1	<i>Antonsen</i>
2	<i>Figli</i>
3	
4	<i>1 27 1748</i>

Aus dem in der Anlage beigefügten Reisebericht des
 Leitenden Arztes H-Stabst. Dr. B a u e r, der auf Befehl
 des H- Oberguppenführers R e d i e S überannt wird,
 werden die in den Lagern angetroffenen Misstände der
 dortigen Dienststelle zur Kenntnisnahme gebracht mit der
 Bitte, für schnellste Abtelling der Mängel Sorge zu
 tragen.

*Bitte, diese drei Briefe zum
 Herrn Kommandant
 des H. B. L. Hauptamt
 anzugehen, falls
 irgendwas aus der
 Befragung*

Thunemann
 H-Standartenführer.

Handwritten notes at the bottom of the page, including '1.3.42'.

Følg nettverkene
til gjenstandene!

“The Politics of Space”

OT's byggeprogram i Norge

REICHAUTOBAHN
TRONDHEIM - OSLO - HALDEN

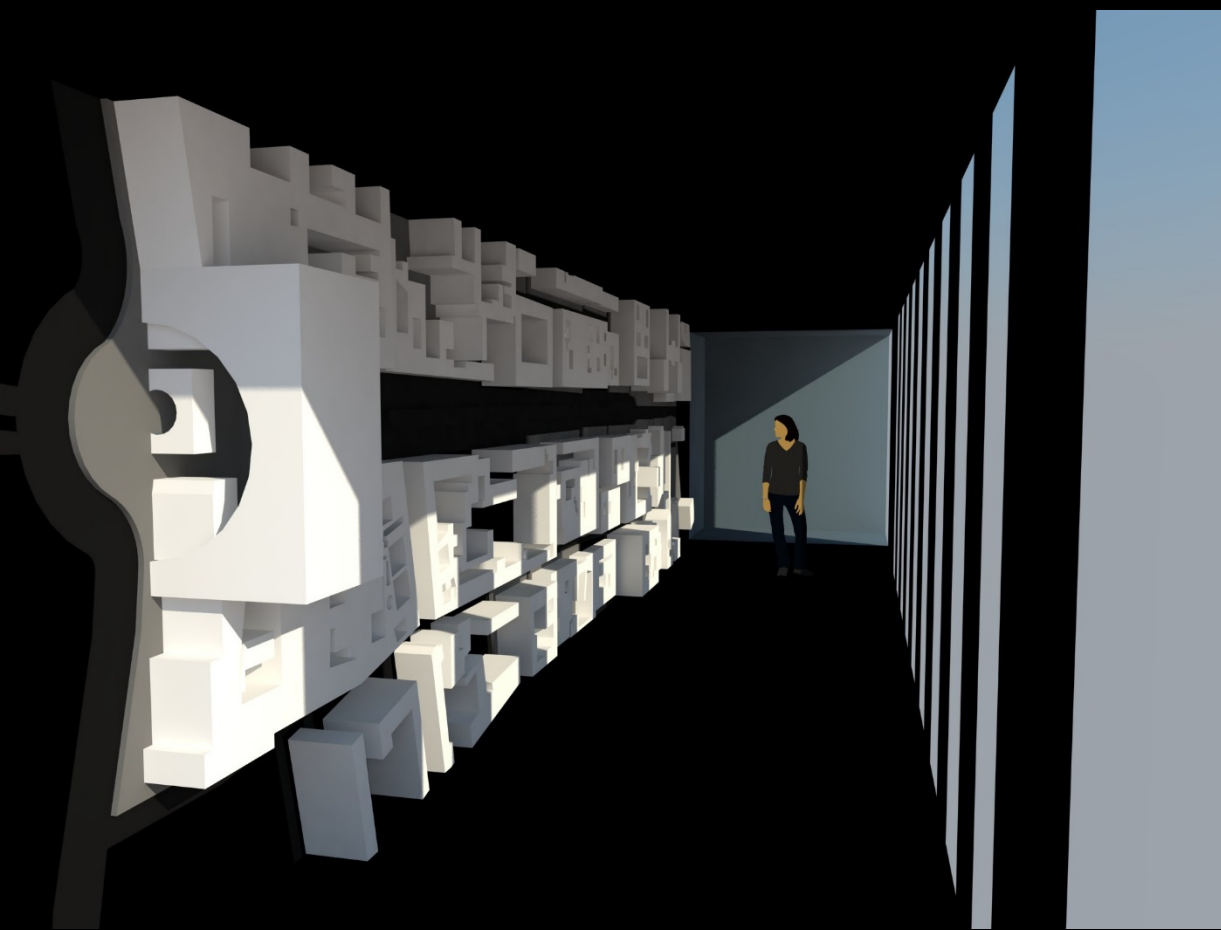
A close-up photograph of a weathered, rusty metal rail, likely a railway track component, resting on a gravel surface. The rail is the central focus, showing its textured, brownish-orange patina. Several sharp, pointed spikes are visible protruding from the rail's surface. The background is a dark, textured gravel surface, and the lighting creates strong shadows, emphasizing the rail's form and texture.

Grossraumtechnik

Skinne fra Saltfjellet – Krupp, 1942

Målestokk & dimensjon
som utstillingsobjekt?

Scenografi – «romlig fortelling»

tilgang,
forståelse &
kroppslig opplevelse

Workshops

Mer enn 15 workshops gjennomført hittil
i prosjektperioden

Workshop med Riksarkivet

- Bruk av originaldokumenter i utstillingen?
- Dokumenter som ting?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25					
Personalkarte I: Personelle Angaben Beschriftung der Grabungskarte Nr. 11413 Kriegsgefangenen-Stammlager: 346 Lager: Stalag 346																		Name: <i>Puschnjak</i> Vorname: <i>Denjan</i> Geburtsort und -ort: <i>2.10.1910 o. Karajewskaja</i> Matrikel-Nr. (ausgegeben bei der Aufnahme): <i>Miranowskij / G. Kijewskaja</i> Vorname des Vaters: <i>Jakowlewitsch</i> Familienname der Mutter:						Staatsangehörigkeit: <i>Ukrainer</i> Dienstgrad: <i>Soldat</i> Spezialität: <i>Arbat-Bat Komp. usw.</i> Berufs-Gr.: <i>Schicht</i> Matrikel-Nr. (ausgegeben bei der Aufnahme): <i>Schmich</i> Aufnahme (Ort und Datum): <i>2.7.42 o. Konowalaja</i> Ob gesund, krank, verwundet eingeleitet:					
Bild 						Nähere Personalbeschreibung Größe: <i>1,68</i> Haarfarbe: <i>Schwarz</i> Besondere Kennzeichen: <i>/</i> Name und Anschrift der in der Heimat des Angehörigen: <i>Frau Solomija Kusminetowna Puschnja D. Karajewskij G. Kijewskaja</i>																							
im Russenfriedhof Fötterby an Waldrand des Hügels südwärts des Feldweges Hengeröd-Karöd. <i>Handwritten notes in Cyrillic and Latin script.</i>																													

Der Höhere SS- und Polizeiführer
beim Reichskommissar für die besetzten
norwegischen Gebiete

OSLO, den 25. August 1942.

Aug. 28/1942

Ia - Az.: 74 - Ru/Ste.

Angst. Bericht über Befangenenlager
Betr.: (Auszug aus dem Reisebericht des Leitenden Arztes
beim Höheren SS- und Polizeiführer, SS-Sturmbann-
führer Dr. Bauer vom 17.8.42 über seine Inspek-
tionsreise vom 28.7. - 13.8.1942.)

Bezug: ohne.
Anlg.: - 4 -

ORGANISATION TODT			
Einsatzgruppe Wiking			
eingeg.: 27. AUG. 1942			
Tagebuch-Nr.			
L	<i>Antares</i>		
<i>+</i>	<i>fu</i>		
<i>8</i>			
St.	<i>1</i>	<i>82</i>	<i>1760</i>

An den
Reichskommissar f.d.bes.norw. Gebiete
Hauptabteilung Technik,

O s l o .

Aus dem in der Anlage beigefügten Reisebericht des
Leitenden Arztes SS-Stubaf. Dr. Bauer, der auf Befehl
des SS-Obergruppenführers Redieß übersandt wird,
werden die in den Lagern angetroffenen Misstände der
dortigen Dienststelle zur Kenntnissnahme gebracht mit der
Bitte, für schnellste Abstellung der Mängel Sorge zu
tragen.

Angst. Bericht über Befangenenlager
beim Reichskommissar für die besetzten
norw. Gebiete
bei Dr. Bauer
ausgezogen, 28.8.1942
Signatur des Höheren SS- und
Polizeiführers

I.A.

Dr. Bauer
SS-Standartenführer.

«På grunn av de klimatiske forholdene hadde fangene alvorlige betennelser. (...) De lå gjennomvåte i snø og regn under åpen himmel, uten mulighet til å varme seg».

«Innretningen er et hån mot konseptet fangeleir».

SS-lege dr. Bauer om leiren ved Øvre-Jernvann, august 1942.

Anmerk.: 1. Auszug aus dem Reisebericht vom 28.8.42. W. 1942. mit Hauptpunkt
2. Teil für die Übersetzung des oben angeführten
4. der über den Mangel an Wasser
1. I. A.

Worskshop med Riksantikvaren «Krigens kulturminner»

1943

2013

Worskshop med Byantikvaren «Totdt i Oslo»

Ekskursjoner

Batteri Nero, Tønsberg,
september 2015

Former OT headquarters
at Blindern, Oslo

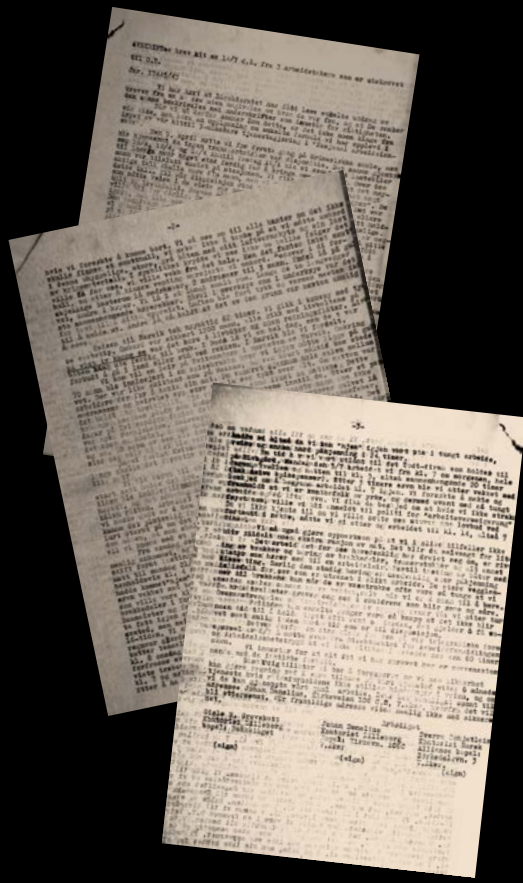
Dialogmøte / dokumentasjon OT's arbeidsstyrke

Krsto Zoric, Montenegro,
besøker museet i
september 2014

Dialogmøte/ dokumentasjon

OT's arbeidsstyrke

Johan Danelius,
tvangsarbeider hos OT

Dialogmøte – «berørte parter»

Kollaborasjon

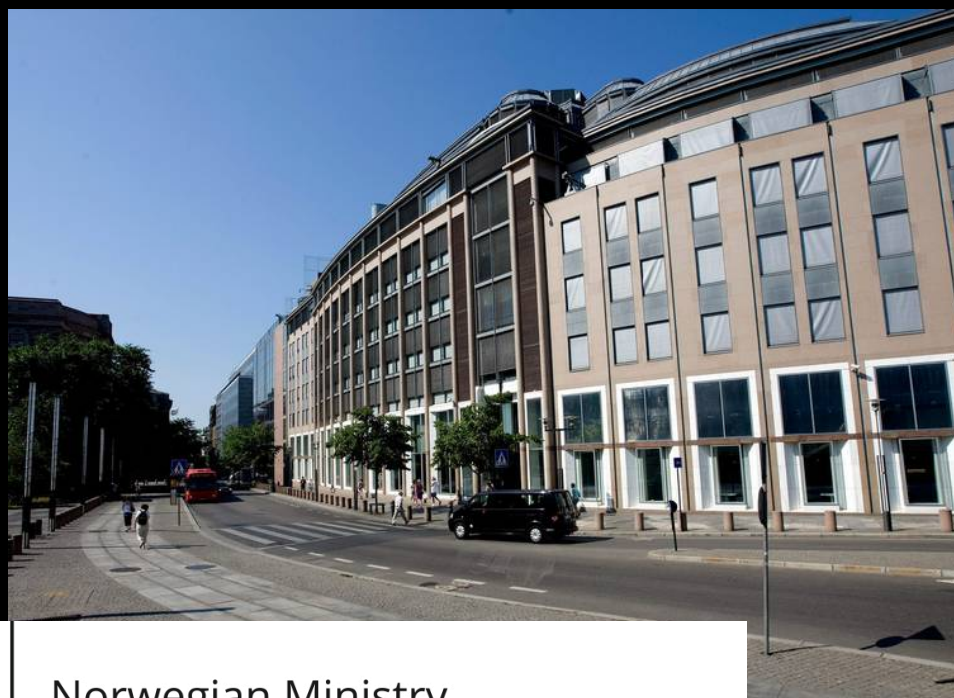
«Sponsorvernissasje»

”12 km. videre fra Korgen arbeider for tiden 80 serbere i regi av det norske vegvesenet til tross for vinterværet”

Dialog med Samferdselsdepartementet

Skal det offentlige beklage norsk medvirkning til utnyttelse av tvangsarbeidere?

Norwegian Ministry
of Transport and Communications

Dialogmøte/ dokumentasjon «Overgriperens historie»

Willi Henne (1908-1977)
Leder av OT i Norge

”Er wollte nur Bauen”

Samarbeidspartnere & delprosjekter

evz STIFTUNG
ERINNERUNG
VERANTWORTUNG
ZUKUNFT

**A CRITICAL EXAMINATION
OF HISTORY**

**WORKING FOR
HUMAN RIGHTS**

Internasjonalt forskningsnettverk

NTNU
Norwegian University of
Science and Technology

Erinnerungsort

TOPE

Topf & Söhne
Die Ofenbauer von Auschwitz

KZ-Gedenkstätte Mittelbau-Dora

Hamburg

Eidsvoll

Volda

Kunstprosjektet "Glemte spader"

Eirik Audunson Skaar

KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

”Store ting» The Atlantic Wall workshop

How can we bring the
“Atlantik Wall”
– a belt of bunkers
stretching from the Bay
of Biscay to Kirkenes –
into the museum space?

STORE TING & GROSSRAUM

WORKSHOP

A collaboration between the Akademi for scenekunst (Høgskolen i Østfold) & LAB at Norsk Teknisk Museum

How can we bring the “Atlantik Wall” – a belt of bunkers stretching from the Bay of Biscay to Kirkenes – into the museum space?

By combining competences from scenography, research and museum work the project is researching how to transform objects that are too big to be moved, into a museum experience.

The work is being done by 3rd year B.A. students in Scenography in cooperation with the museums researchers and curators of the ongoing exhibition project GROSSRAUM. The project is part of research project “Tingenes metode”

Workshop participants

Norwegian Theatre Academy/Ostfold University College:

Éizabel Damsarova (Student)
Freyja Hesbros (Student)
Mari Lassen Kamsvaag (Student)
Mulenga Mwama (Student)
Nicholas Zockler (Student)

Serge von Arx (Professor, Artistic Director, Scenography NTA)

Directorate for Cultural Heritage:

Geir Olav Gram (Senior advisor)

Norwegian Museum of Science and Technology:

Ketil Gjeltne Andersen (Curator)
Henrik Treimo (Curator, LAB-leader)
Håkon Bergseth (Photographer)
Marlijn Noback (Research assistant)

Tingenes metode

The workshop is carried out as part of the research project “Tingenes metode”. The project explores the relationships and connections between the work of the museum on things and their reception by the visitors, as a reflection on society.

By zooming in on the thing itself and inquiring the inner relations a thing engages in with external actors, objects and places, we discover how new stories like shape. Stories encompassing people and perspectives which are not part of a presently “known” identity of a thing emerge into the foreground.

To focus closely on a thing, being an assembly of its inner relationships, gives space for untold stories, new perspectives and unheard voices. This ethnographic research being carried out for example on the “Atlantik Wall”. Local stories and people might be a resource for a museum exhibition on the particular topic. The vernacular of according places represents a complex and delicate fertile ground for research into our society. The inquiry on things proves to be a relevant resource to evoke new exhibition experiences.

Tingenes metode is collaboration between Døjo Museum, Kulturhistorisk Museum and Norsk Teknisk Museum, and runs from 2015-2017. The project is founded by Kulturrådet.

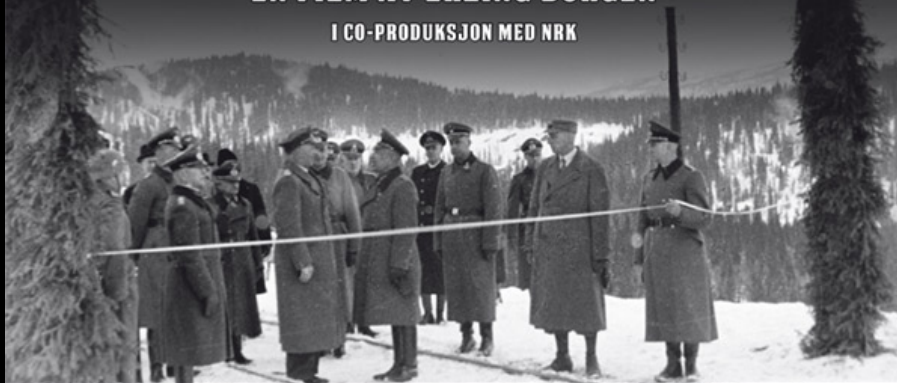
KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

DE BRUKTE SLAVEARBEIDERE OG KRIGSFANGER
I SITT ARBEID FOR NAZI-TYSKLAND

HAKEKORSETS PROFITØRER

EN FILM AV ERLING BORGEN

I CO-PRODUKSJON MED NRK

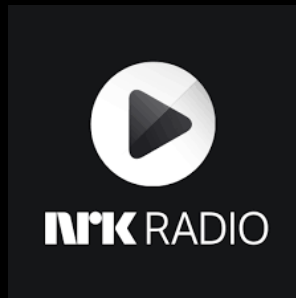
MUSIKK: RAGNAR BJERKREIM/REDIGERING: BJØRN ENGVIK
SJEFSRESEARCHER: TARJEI LEER-SALVESEN
PRODUSERT MED STØTTE FRA NORSK FILMINSTITUTT OG NRK
WWW.ERLINGBORGEN.COM (2015)

Erling Borgens
dokumentarfilm

Sett av 500 000

Formidling

“Premature opening”

“Propagandarommet”

Oslo, 12. mai 2015

Folkemøte på museet

Feedback og dialog

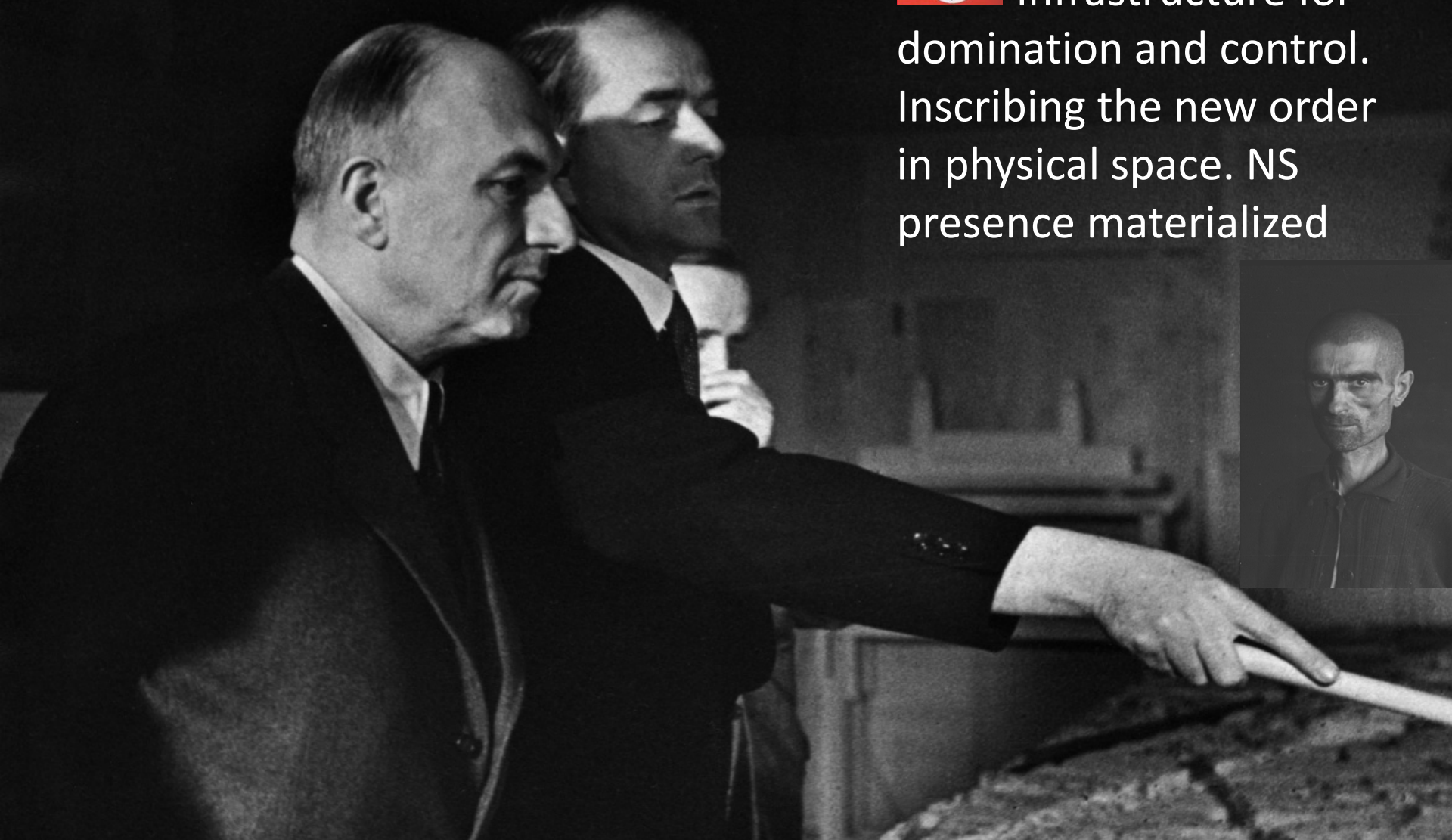
Utstillingen aktiverer tingenes relasjoner! En ny etnografi? (Ssorin-Chaikov)

Grossraum – The politics of space

Infrastructure for domination and control. Inscribing the new order in physical space. NS presence materialized

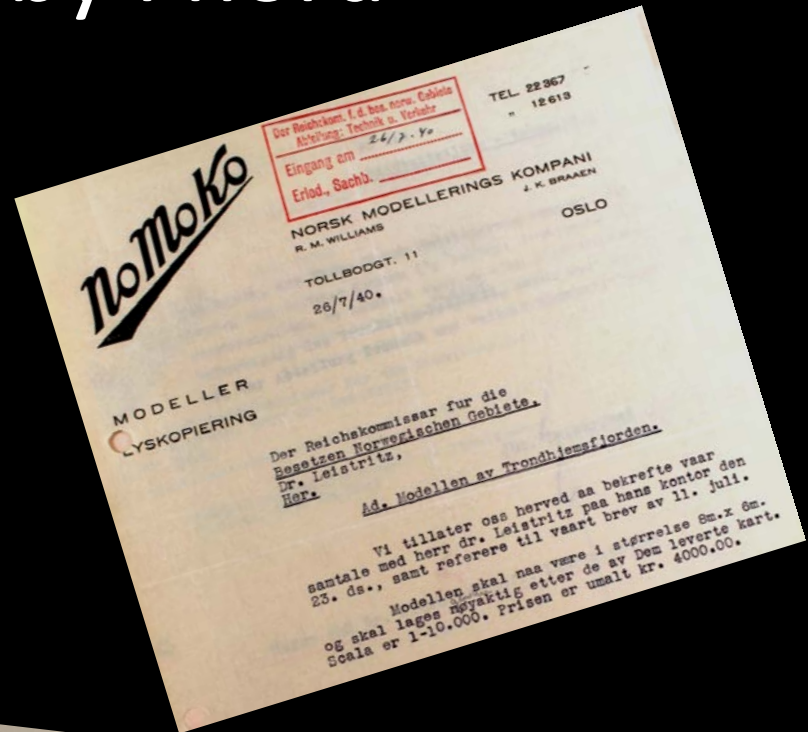
GROSSRAUM

A historical photograph showing a man in a dark jacket and cap carrying several large logs on his shoulders. He is walking on a dirt path in a mountainous landscape. In the background, there is a large body of water (a fjord) and snow-capped mountains under a clear blue sky. To the right, there is a stack of wooden planks. In the lower left, another person is visible sitting on a rocky outcrop.

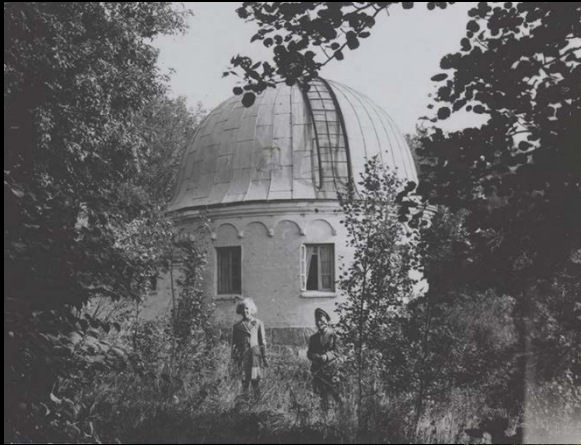
Tvangsarbeid i Norge 1940-45

Takk for oppmerksomheten

Neu Drontheim – En monumental storby i nord

Herr Reichsminister Dr. Todt hat die Frage der Reliefdarstellung gelegentlich eines Vortrages beim Führer mitbesprochen. Der Führer hat angegeben, wie groß das Relief sein muß. Das Relief 1 : 10 000 haben Sie inzwischen in Oslo in Auftrag gegeben (in der Lichtpause ge-

En ny etnografi?

«Folkeobservatoriet»
LAB i samarbeid med Marius
Engh og Jordan Rosenfeld